Posamezna številka 50 par.

Pondeljek

Neodvisno glasilo javnega mnenja

Izhaja vsak pondeljek

Izdaja in uredjuje: MILAN PLUT, Cesta na Rožnik št. 5.

NAROČNINA: celoletno 12 din., polletno 6 din., četrtletno 3 din.

28. st. V Ljubljani, dne 17. oktobra 1921. Leto I.

Veliki zbor JDS.

Sijajna manifestacija strankinega jedinstva. — Razvoj in trdna konsolidacija. — Zaupnica vodstvu. — Volitev načelstva. — Burno odobravanje jedrnatim referatom. — Vsa hujskanja odklonjena. — Na potu k razčiščenju političnega položaja v Sloveniji!

V soboto 15. t. m. ob 6. uri zvečer se je vršil sestanek izvrševalnega odbora JDS, h kateremu se je zbralo članstvo tega odbora v obilnem številu. Predsedoval je predsednik JDS minister dr. Kukovec. Po daljšem poročilu poslanca dr. Žerjava se je vnela **debata o taktiki stranke in o potrebi njene reorganizacije.** V to debato so posegli gg.: dr. Triller (Ljubljana), Oberstar (Sodražica), dr. Ravnihar (Ljubljana), Fincinger (Šmartno), dr. Kramer (Ljubljana), dr. Karba (Kamnik), na kar se je izvolil odsek za setavo kandidatske liste v novi izvrševalni odbor in načelstvo stranke.

Velik zbor zaupnikov.

V nedeljo 16. t. m. je v dvorani Kazine ob 11. dopoldne začelo zborovanje zaupnikov JDS. Iz vseh krajev Slovenije je došlo nanj nad petsto strankinih zaupnikov, ki so dvorano docela napolnili.

Prvi referat je podal predsednik minister dr. Kukovec. Obrazložil je najprej **zunanjepolitično stanje** naše države, nato pa poročal **o delu vlade in demokratske stranke,** zlasti tudi o svojem delu na polju **socijalne politike.** Dr. Kukovec je apeliral na vse člane stranke, naj se **složno posvetijo organizacijskemu delu.** Njegov govor je bil večkrat prekinjen z dolgotrajnim ploskanjem. Koncem govora so mu zborovalci pritrjevali z viharnim ploskanjem in klicanjem, ki se je ponavljalo vedno iznova. Ovacija je trajala več ko pet minut.

Od zborovalcev pozdravljen z živahnimi pozdravi je na to poslanec dr. Žerjav podal poročilo o **reorganizaciji demokratske stranke.** Poročal je o političnem delu, zlasti pa tudi o delu nepolitičnih organizacij, kjer delajo pristaši demokratske stranke. Poročilo dr. Žerjava je bilo sprejeto z dolgotrajnim odobravanjem. Nato je g. dr. Puc predlagal pozdravno brzojavko predsedniku demokratske stranke Ljubi Davidoviću in ministru notranjih zadev Svetozarju Pribičeviću. Predlog je bil sprejet z dolgotrajnimi ovacijami za oba voditelja demokratske stranke. Zborovanje je bilo prekinjeno ob poldveh in se je nadaljevalo ob istotako veliki udeležbi zaupnikov ob četrt na 4 popoldne. Vsled predloga poslanca dr. Žerjava je zbor poslal pozdravno depešo tudi dolgoletnemu vodji demokratske stranke oz. prejšnje narodnonapredne stranke v Sloveniji g. dr. Tavčarju.

Nato je poročal posl. Josip Reisner o službeni pragmatiki in povdarjal, da je **izključno zasluga demokratske stranke,** da je pragmatika že blizu **dovršitve** in da bo v **strokovnem oziru** in kar se tiče **regulacije prejemkov** za **uradništvo ugodna.**

Po tem poročilu je g. Lovro Petovar **predlagal** zaupnico poslancem demokratske stranke, zlasti ministru dr. Kukovcu, g. Reisnerju in g. dr. Žerjavu. Zaupnica je bila sprejeta soglasno in z velikim odobravanjem.

G. Josip Lenarčič je na to predlagal resolucijo, s katero se daje inicijativa, da se nemudoma pokrene **valutno vprašanje** i. s. v tem smislu, da naj bi se vpeljala zlata valuta z novčanicami polnega kritja. Za proučavanje tega vprašanja in za sestavo predlogov centralni stranki se je izbral odsek, ki ga tvorijo gg. Josip Lenarčič, Ivan Jelačin, dr. Steska, J. Tykač in Ivan Mohorič.

Predlog je bil sprejet.

Po predlogu g. urednika Spindlerja so bile soglasno sprejete sledeče

resolucije:

1. Zbor zaupnikov z ozirom na finančni položaj države, na veliko draginjo in stanje naše valute zahteva:

a) **novi direktni davki** naj se **ne** uvajajo, dokler se ne izvrši izenačenje starih. V kolikor se vsled različnosti davčnih sistemov izenačenje ne da naglo provesti, naj se postavke sorodnih davkov izravnajo tako, da bodo bremena povsod enaka.

b) **odpravi naj se plačarina;**

c) v svrho **štednje** naj se po strokovnih neinteresiranih organih izvrši **revizija uradov** vseh pokrajin, da se ugotovi, kolika je v vseh panogah državne uprave potreba uradnikov za redno reševanje poslov.

č) zlasti velika pozornost naj se posveti **štedenju in kontroli pri državnih, posebno vojaških dobavah.**

d) na vso moč naj se pospešuje **domača industrija,** prepove naj se **uvoz luksusa** in obdači še posebej. Uvozne carine naj se v zaščito domače industrije dvignejo zlasti napram deželam s slabo valuto, v kolikor to ne zadene **konsumenta** preobčutno.

e) na odločujoča mesta prometnega ministrstva naj se pozovejo izključno strokovnjaki, ki naj provedejo **reorganizacijo železnic.** Investicijski program naj se **proširi.**

II.

Zbor zaupnikov zahteva, da se **srednjemu stanu posveča** večja pozornost. **Obrtnik** in trgovec sta glavni davkoplačevalec in mora država storiti vse, da se moreta razvijati brez ovir. Glede delovnega časa zbor **zaupnikov** zahteva, **naj se ne otežuje delo onim, ki hočejo delati.** Protestira proti zahtevi, da bi se pri bolniškem in nezgodnem zavarovanju iznova zanemarilo **sodelovanje delodajalcev z delojemalci na upravi.** Odobrava uspeh svojih poslancev, da bo v novi ureditvi zastopstvo delojemalca in delodajalca enako razdeljeno. Taka uprava je v **interesu vseh prizadetih, zlasti tudi delavstva.**

Vabi obrtništvo, da se organizira v **strokovnih organizacijah** okrog stranke, ki bo na vso moč podpirala vsa upravičena stremljenja naše obrti.

III.

Zbor zaupnikov naroča načelstvu, da se tudi JDS bavi z organiziranjem **kmečkega stanu.** Mneja je, da vsled dosedanjega cepljenja moči rastejo izgledi klerikalizma na deželi.

IV.

Zbor zaupnikov naroča načelstvu in poslancem, naj nadaljujejo delo za čimprejšnje **sprejetje službene pragmatike državnih nameščencev** v zvezi z enotno **ureditvijo njihovih prejemkov.** Nujno je treba rešiti vprašanje prejemkov naših **vpokojencev.**

V.

Zbor zaupnikov naroča načelstvu, da posveti posebno pozornost **zasebnim nameščencem.** Njihove **strokovne organizacije** naj se na vso moč **podpirajo,** zlasti pa stremljenje tega prevažnega stanu za **zadovoljivim zavarovanjem za starost.**

Iz krogov akademikov je bila stavljena z ozirom na razširjene napačne vesti in na njih demagoško izrabljanje od strani klerikalcev in Brandnerja sledeča

Resolucija:

Zbor zaupnikov JDS se izreka za popolno vseučilišče SHS v Ljubljani z vsemi štirimi fakultetami (namreč pravniško, filozofsko, medicinsko in tehnično z montanističnim oddelkom). Vlada se pozivlja, da takoj izvede imenovanje legalno predlaganih profesorjev.

Vse te resolucije so bile sprejete z velikim odobravanjem in soglasno.

Nato je poročal dr. Žerjav o potrebnih sklepih z ozirom na

Reorganizacijo stranke.

Sklenilo se je izreči, da je vsled stopljenja demokratske stranke v edinstveno preko vse države segajočo organizacijo prestal statut JDS kot posebne stranke. Načelstvu se naroča, naj pošlje čim številnejšo delegacijo v Beograd na veliki strankin kongres. Na podlagi definitivnega strankinega statuta naj načelstvo **izdela pravilnik** kot navodilo za organizacijo demokratske stranke v Sloveniji. Do izvedbe te reorganizacije na temelju občega statuta se danes voli iz zbora zaupnikov neposredno **nov izvrševalni odbor in načelstvo.** Načelstvu se naroča, naj poživi **strankino organizacijo** na deželi s tem, da osnuje v vsaki občini krajevno organizacijo ali vsaj poverjeništvo. Posebna pozornost naj se posveti **strokovnim organizacijam,** ki so organizirane od pristašev stranke, zlasti pa trgovstvu in **obrtništvu,** privatnim in državnim **nameščencem** kakor tudi **delavstvu.** Stranka apelira na vse demokratsko misleče, naj se poprimejo dela brez ozira na osebnosti in naj **pobijajo** vsak poizkus cepljenja in notranjega slabljenja.

Na podlagi teh načel je zbor zaupnikov sprejel sledečo konstitucijo stranke:

Predsednik dr. Vek. *Kukovec*, minister za soc. politiko, podpredsednik dr. Vl. *Ravnihar*, odvetnik v Ljubljani, Engelbert *Franchetti*, brivski mojster v Ljubljani, Ivan *Jelačin*, trgovec v Ljubljani, Luka Jelenc, šolski ravnatelj v Ljubljani. Člani: Josip *Reisner*, dr. Gr. *Žerjav*, poslanec, Anton *Jug*, predsednik okrajne organizacije JDS. v Ljubljani, dr. Ivan *Tavčar* star. (Ljubljani), dr. Karel *Triller*, ing. Fran *Tavčar*, dr. Ivan *Bole*, dr. Dinko *Puc*, dr. Albert *Kramer*, Rasto *Pustoslemšek*, Avgust *Petrič*, Simon *Praprotnik*, Josip *Turk*, dr. Josip *Klepec*, Albin *Adlešič*, Jos. *Breznik*, Fran *Marn*, Ivan *Benkovič*, Fran *Golov*, Ivan *Zupan*, Ivan *Mohorič*, dr. Fr. *Windischer*, Miroslav *Gregorka*, Igo *Štembov* (vsi v Ljubljani), Josip *Lapajne* (Cerklje), Anton *Grmek* (Krašnja), Ciril *Pirc* (Kranj), Ferdo *Poljšak* (Zagorje), dr. Rihard *Karba* (Kamnik), Ivan *Bricelj* (Štepanja vas), I. *Tori* (Ljubljana), Jos. *Goropevšek* (Trbovlje), Lovro *Petovar* (Ivanjkovci), Ivan *Rebek*, Vekoslov *Spindler* (Celje), Anton *Koder* (Murska Sobota), dr. Fr. *Lipold*, Ivan *Kejžar* (Maribor), dr. Tone *Gosak* (Ptuj).

Člani izvrševalnega odbora so 1. vsi člani načelstva, 2. pa še sledeči gg.: dr. Fr. *Jerala* (Škofja Loka), Milan *Jenčič* (Mengeš), Ferdo *Gradišnik* (Jesenice), Ivan *Kavčič* (Žiri), Ivan *Kuhar* (Dob), Fr. *Malavašič* (Hobovec), Lovro *Oblak* (Trata), Alojzij *Pegan* (Radovljica), dr. Beno *Sabothy* (Kranj), Anton *Skok* (Domžale), Jakob *Špicer* (Radovljica, dr. Josip *Tičar* (Ljubljana), Jos. *Boršnik (Krka)*, Anton *Carli* (Žužemberk), Jos. *Flajšman* (Metlika), Vek. *Habjan* (Litija), Anton *Kuder* (Novo mesto), dr. Andr. *Kuhar* (Ljubljana), Maks *Lajovic* (Litija), Franc *Možé* (Dvor), Karel *Müller* (Črnomelj), Josip *Oberstar* (Sodražica), Ivan *Rus* (Breže), Ferd. *Seidl* (Novo mesto), dr. Ant. *Schiffrer* (Ribnica), Jos. *Zupančič* (Trebnje), Mirko *Kosin* (Iga vas), Vladislav *Vilar* ((Pudob), Ivan *Benčina* (Stari trg), Alojz *Potočnik*, dr. Jos. *Lavrenčič*, Jos. *Dežman*, Fran *Remic*, Ivan *Pavšek*, Edvard *Roš*, Val. *Forič*, Ivan *Frelih*, Mirko *Urbas*, Anton *Zorec*, Ivan *Zakotnik*, I. *Lombar*, Franc *Medic*, Josip *Kozak*, Albert *Sič*, Ferd. *Ham*, Anton *Likozar*, Tinko *Urbančič*, Ivan *Gjud*, Peter *Šterk*, Milan *Cimerman*, Maks *Hrovatin*, Oto *Jeruc*, dr. Ant. *Švigelj*, dr. Oton *Fettich* (vsi v Ljubljani), dr. Mano *Dereani* (Celje), Jos. *Javornik* (Ig), Vinko *Ogorevc*(Škofja Loka), Miloš *Babič* (Hrastnik), Ivan *Bavkart* (Ljutomer), Alojz *Falež* (Račje), Ivan *Kitak* (Rog. Slatina), Fran *Kocbek* (Gornji grad), Alojz *Kukovec* (Lešnjica), Ivan *Prekoršek* (Celje), Ivan *Pleskovič* (Trbovlje), dr. Jos. *Pučnik* (Slov. Bistrica), Ivan *Ravšel* (Obrež), Vinko *Sel* (Konjice), Jakob *Vrečko* (Slov. Gradec), dr. Josip *Zdolšek*, dr. Ljud. *Stiker* (Brežice), dr. Fr. *Ileščič* (Zagreb), Jakob *Jesih* (Rudnik), Fr. *Kavčič* (Ljubljana-Privoz), dr. Ivan *Lah*, dr. Danilo *Majaron* (Ljubljana), Julij *Mazzele* (Gradac), dr. Ivan *Lavrenčič*, dr. Pavel *Pestotnik*, dr. Maks *Pirc* (Ljubljana), Valentin *Poljanšek* (Žiri), Ivan *Rus* (Loški potok), Viktor *Turnšek* (Ljubljana), Anton *Gnus* (Dol), dr. Ernst *Kalan* (Celje), dr. Karel *Koderman* (Marbor), dr. Fr. *Rozina*, Fran *Voglar*, Jakob *Zemljič* (Gornja Radgona), Jakob *Zadravec* (Središče), Fran *Kolenc* (Ljubno), Fran *Petelinšek* (Oplotnica), Ivan *Verdnik* (Meža), Fran *Presečnik* (Vransko), Matija *Marinček* (Šoštanj), Gvidon *Kaiser* (Dravograd), Anton *Cvetko* (Podčetrtek), Alojz *Baša* (Zidani most), Srečko *Rajner* (Rajhenburg), dr. Fran *Roš* (Laško), I. *Brumen* (Murska Sobota), Karel *Mavrič* (Gornja Radgona), dr. F. *Tavčar* (Središče), dr. Ivan *Fermevc* (Ptuj), dr. Milan *Gorišek* (Št. Lenart), dr. Avgust *Reisman*, dr. Leopold *Boštjančič*, Karel *Troha* (Maribor), I. *Zel* (Zrkovci), Karel *Cimperšek* (Sevnica), I. *Flere* (Kranjska gora), Ivan *Petrič* (Bled), Herman *Tome* (Bled), dr. A. *Šabec* (Vrhnika), Jos. *Lenarčič* (Vrhnika), Janko *Levstik* (Zagorje), dr. I. *Romih* (Krško), dr. Vilko *Maurer* (Kočevje), Mijo *Grobotek* (Bohinjska Bistrica), Kristijan *Košir* (Dovje), Karel *Česnik* (Planina) in dr. Vinko *Železnikar* (Sovenjgradec).

Vse volitve so se izvršile soglasno, na kar je predsednik dr. Kukovec z zahvalo zaključil zbor s pozivom na složno delo.

Prva seja novoizvoljenega načelstva se vrši v torek dne 18. t. m. v strankini pisarni ob 15. uri.

*

Strankin zbor je pokazal jasno in nedvomno:

Kar je v Sloveniji treznih, prevdarnih ljudi, ki ne nasedajo zgolj stanovskim ali pa demagoškim geslom, ampak hočejo na temelju sporazuma vseh slojev delovati za pravi demokratski razvoj v jedinstvu vseh treh plemen in enotne države, — to je v taboru JDS. in ta tabor je močan! Vkljub vsem hujskanjem zmaguje demokratska ideja in demokratska treznost!

Najnovejša poročila.

Beneški sporazum in mala antanta.

Praga, 16. oktobra. «Češkoslov. Rep.» piše o beneškem sporazumu, da antanta pač ne bo mogla odreči svojega privoljenja, ker je poverila Italiji posredovanje. Taka odklonitev bi bil diplomatičen poraz za Italijo, ki se ob sedanjem položaju ne da misliti. V trianonski mirovni pogodbi sicer ni govora o kakem plebiscitu na Burškem, vendar pa meni veleposlaniška konferenca, da se interesirane države lahko sporazumejo glede poprave mej. Sicer pa je vprašanje Burške na antanto le podrejenega pomena, **ne pa za države male antante, ki imajo poseben interes na tem, da se določbe pogodbe izvrše.** Pričakovati je, da bodo slišali tudi njen glas. Tudi mala antanta se v interesu miru in reda ne bo upirala taki interpretaciji trianonske mirovne pogodbe, dasi morajo načela mirovnih pogodb na vsak način ostati, da ne bi beneški sporazum dal povoda na revizijo trianonske mirovne pogodbe.

Odločitev v gornješlez. vprašanju.

Pariz, 16. oktobra. «Petit Parisien» poroča iz Londona, da je včeraj zvečer Balfour poročal na seji ministrskega sveta o odločitvi Zveze narodov o vprašanju Gornje Šlezije. Balfour je naglašal zlasti strogo objektivni in praktični značaj odločitve Zveze narodov. Njegov ekspoze je napravil na ostale tovariše tak vtis, da je ministrski svet sklenil, da privoli v odločitev brez pridržka.

Berlin, 16. oktobra. V diplomatskih krogih se zatrjuje, da bo vlada v torek oficijelno obveščena o razdelitvi Gornje Šlezije. Ratifikacija se bo izvršila istočasno v Berlinu in Varšavi. Poljska kakor nemška vlada bosta pozvani, da v torek pričnо z zasedanjem in upravljanjem njim pripadajočega dela Gornje Šlezije. «Vossische Zeitung» piše k temu, da se ima kot posledica tega v torek ali sredo pričakovati demisijo celokupnega kabineta Wirth. Vsled zadnjih dogodkov se prihodnji petek zopet sestane državni zbor.

KAJ BO S KARLOM?

Pariz, 16. oktobra. «Petit Parisien» poroča, da Španija ne dovoli naselitve bivšega kralja Karla na Španskem in bo morala najbrže Švica dovoliti, da ostane Karl v svojem sedanjem bivališču.

HABSBURŠKI BOGATINI.

Dunaj, 16. oktobra. «Neue freie Presse» poroča iz Budimpešte, da se pogaja bivši nadvojvoda Friderik z nekim ameriškim konzorcijem radi prodaje rodbinskih posestev, katerih vrednost se ceni na 200 milijonov dolarjev. V svrho nadaljnih pogajanj se je bivši nadvojvoda odpeljal v Ameriko.

(V kolikor se nanaša vest na posestva v Jugoslaviji, so ona glasom mirovne pogodbe last naše države in Friderik nima nobene pravice prodajati jih. Op. ur.)

Naš državni proračun.

Ministrski svet se že dolgo peča z državnim proračunom, iz katerega je črtal izdatke tako dolgo, da jih je reduciral na pet milijard dinarjev.

Ti izdatki so pri vsem tem še vedno zelo veliki in navzlic temu znašajo potrebščine še vedno nepokrito poldrugo milijardo dinarjev. Ta primanjkljaj se hoče pokriti z novim progresivnim davkom na velike dobičke in pravijo, da bo na ta način državna blagajna dobila manjkajoči znesek poldruge milijarde dinarjev.

Progresivnemu davku na velike dobičke ne bo nasprotoval noben pravičen človek, nasprotovali mu bodo samo oni, ki brezsrčno izkoriščajo konjukturo in odirajo ljudstvo. Nam je tak davek celo simpatičen, ker vidimo v njem začetek moderne in pravične davčne politike, da se mora ubožnejše sloje varovati pred prevelikimi davčnimi bremeni in zvaliti ta bremena na one, ki imajo vsega dosti in davčna bremena lažje prenašajo. Z indirektnimi davki so obremenjeni vsi državljani, brez ozira na njihovo premoženje in zaslužek, enako. Pošta, železnica, trošarina, prizadene v enaki meri reveža kot multimilijonarja in to je krivično. Zato bi se morala finančna politika države gibati v tej smeri, da se indirektni davki vedno zmanjšujejo in vpelje polagoma progresivnost pri direktnih davkih.

To bi bilo pravično, ampak čez noč se tako dalekosežne reforme ne morejo izvesti. Država mora živeti in ona jemlje denar tam, kjer ga najložje dobi — potom indirektnih davkov. Ampak zdi se, da je začetek tukaj. Poldruga milijarda od progresivnega davka na velike dobičke, to je že nekaj in ako se s tem doseže ravnovesje med državnimi izdatki in prejemki, potem smo storili velik korak naprej, ker država z ravnovesjem v proračunu je danes v Evropi malo.

Varčevanje v državni upravi bi se pa vseeno moralo vršiti z veliko večjo vnemo in sistemom kot se je to delalo do sedaj in se dela še vedno. Ne rečemo, da bi se moralo varčevati pri šolah, ker te so nam potrebne kot vsakdanji kruh in denar, izdan za šolstvo, je produktivno naložen. Tudi pri armadi ne zahtevamo varčevanja, ker je naš mednarodni položaj tak, da moramo imeti močno in dobro opremljeno armado. Proti izdatkom za armado morejo hujskati samo oni brezvestni elementi, ki jim ni do tega, da bi naša država obstojala, napredovala in si pridobila v svetu ono veljavo, ki ji gre po njenem velikem obsegu in po njenem geografskem položaju.

Armadi naj se da vse, kar rabi za svojo opremo, ampak vojno ministrstvo naj ne misli, da ljudstvo ta denar lahko daje in naj ne nabavlja onih potrebščin, ki bi jih lahko dobilo doma — v Nemčiji, Franciji, ali pa celo v Italiji! Vojne dobave morajo priti pod najvestnejšo parlamentarno kontrolo, ker one stanejo državo največ, dela se pa pri njih dosti lahkomiselno, tako, da kakorkoli je taktično vodstvo naše armade res prvovrstno, se ne more to trditi tudi za njeno administrativno vodstvo. V to administrativno vodstvo naj se upelje red in pravilnost poslovanja, pa se bo takoj veliko prihranilo, brez vsake škode za opremo armade.

Državna uprava je sploh predraga. Mislimo na ministrstva, ki so polna potrebnega in manj potrebnega, ali celo nepotrebnega uradništva, v veliki meri brez potrebnih in predpisanih kvalifikacij vlade. Razumemo popolnoma stališče vlade, ki je izjavila, da je morala dopolniti primanjkujočo kvaliteto s kvantiteto, ali naša država obstoja še skoraj tri leta in čas je že, da se to vprašanje uredi, da pridejo na odgovorna mesta samo resnično sposobni ljudje, od katerih bo eden več napravil in koristil kot vsi nesposobneži, ki so samo v veliko breme državnemu proračunu.

Ko se začne varčevati od zgoraj, se bo začelo varčevati tudi navzdol, ko bo kontrola popolna, se znižajo državni izdatki za marsikak milijon in z državnim proračunom ne bo takih težav, kot jih imamo sedaj V tej smeri se je začelo delati, znamenja, da se vrši konsolidacija s programom in sistemom in prišli bodo boljši časi.

Dosti in preveč!

Ona družbica, ki je pred meseci začela izdajati «Avtonomista» je bila že takoj v začetku sumljiva, ko še ni nastopala očitno proti državi, temveč je samo teoretizirala o ureditvi naše države. Sumljivo je namreč bilo to, da so glasilce te družbe priporočali klerikalni listi in Peskovo glasilo, ker ono, kar taki listi priporočajo, ne more biti dobro in za naš narod kristno.

To sumnjo je družbica opravičevala vsak teden bolj, ona je postajala vedno drznejša, dokler se ni v zadnjih dveh številkah povzpela naravnost do nečuvene — nesramnosti, ki se ji mora napraviti konec, ker tako res ne sme več iti dalje, ako nočemo da pride do tega, da si bo vsaka cestna baraba upala metati kamenje na državo, ki je ni gradila.

Država rabi denar za zboljšanje prometa in razpisala je posojilo in pozvala državljane, da ji s podpisovanjem posojila omogočijo popravo dosedanjih in graditev novih železniških prog. Ničesar ni država zahtevala zastonj, nasprotno, določila je za posojilo visoko obrestno mero in ako posojilo vendar ni tako uspelo, kakor bi moglo in moralo, je iskati krivdo samo v pomanjkanju vsake državljanske zavesti ravno v onih krogih, ki so na zboljšanju našega prometa najbolj interesirani. Krivda je tudi na velikem delu časopisja, ki je nekdaj na vse pretege agitiralo za avstrijska vojna posojila, za katera je vsak otrok mogel vedeti, da so v vodo vržena, sedaj se je pa to časopisje držalo popolnoma pasivno, ker pač ni hotelo služiti interesu lastne države.

«Avtonomistu» pa pasivno zadržanje ni zadostovalo, on je sicer priobčil **plačani** oglas s pozivom na podpisovanje posojila, obenem so pa imeli jugoslovanski **državni uradniki,** ki ta list urejujejo in pišejo, drzno čelo, da so nastopili jasno in odkrito **proti** posojilu!

Tu vse neha, tu ni samo dosti, temveč preveč in naj poreče kdo kar hoče, mi stavljamo na merodajne činitelje v državi vprašanje: ali morejo ostati v naši državni službi ljudje, ki za svoja mesta niti potrebnih kvalifikacij nimajo (za mesto ministerijalnega tajnika ni absolvirano učiteljišče nobena kvalifikacija) in ki nastopajo javno in odkrito proti temu, da bi državljani priskočili državi na pomoč? Kje, v kateri državi bi ostali taki ljudje v državnih službah? Ali je samo naša država zato tukaj, da redi na svojih prsih čisto navadne izdajalce?

In še dalje je šla družbica. Položaj Slovencev v Jugoslaviji primerja položaju naših zasužnjenih bratov v Italiji, češ, v Italiji bodo Slovenci dobili avtonomijo, tam se bodo vzdržali, v Jugoslaviji so pa obsojeni na pogin. Toliko da ni rekel «Avtonomist», da postane Julijska Benečija v kratkem slovenski Pijemont!

In zaradi tega bi zaslužili izdajalci, da bi bili — kaznovani, ker tako lumparijo je zmožen, napisati samo pravi izdajalec, ki se svojega izdajalstva niti ne sramuje, ker misli, da živi med — sebi enakimi.

To se mora dokazati tem propalicam, da ne živijo med sebi enakimi! Država naj stori svojo dolžnost in družba tudi, da bo konec tega izdajalskega početja domišljavih «veličin», ki mislijo, da je Jugoslavija tvorba, ki jo lahko — oni razbijejo!

Prizkušnja.

Državno investicijsko posojilo je bilo nekaka preizkušnja naših finančnih krogov, da se vidi, ako se oni zavedajo tudi državljanskih dolžnosti, ne samo državljanskih pravic. Ti krogi so bili tudi stavljeni na preizkušnjo, ali so res gospodarski talenti, ali so obogateli samo slučajno, izrabljajoč konjunkturo.

Preizkušnja je slabo izpadla, izvzemši stare meje Srbije in sicer je slabo izpadla v obeh ozirih. Rezultati podpisovanja še niso končno znani, ampak zelo verjetno je, da so nove pokrajine podpisale manj, kakor je bilo predvideno in določeno, četudi je finančna moč novih pokrajin tako velika, da bi bil lahko v par dnevih podpisan dvojni znesek. Slovenija je podpisala menda komaj polovico predvidenega in določenega zneska, četudi znesek 75 milijonov dinarjev nikakor ni prevelik za našo finančno moč.

Oni, ki bi lahko podpisali, pa tega niso storili, ali so se pa odkrižali dolžnosti nasproti državi s kakim malenkostnim zneskom, so grešili dvojno: proti državi in proti sebi samim.

Država bo zahtevanih 500 milijonov dinarjev vseeno dobila, ker so se banke obvezale, da ta denar poskrbijo. Šlo se je za tem, da pride denar iz prometa in iz škrinj in da se vrne v promet v produktivni obliki, da pusti za sabo sledove v popravljenih in novo zgrajenih železniških progah. Ker pa ni vseh 500 milijonov prišlo naravnost iz naroda, bodo dali manjkajoči znesek denarni zavodi, ki pa brez denarja ne bodo mogli poslovati in bodo obveznice posojila lombardirale pri Narodni banki. Ta pa tudi nima preveč razpoložljivega denarja in — v promet pridejo novi bankovci, kar prinaša sabo poslabšanje valute.

Nedeljsko pismo.

Ljubljana, 16. oktobra 1921.

Danes smo imeli važno posvetovanje. Sklepali smo, kako se bo izvila ljubljanska univerza iz krempljev Srbov in framazonov. Mi zahtevamo, da se jo podredi premilostnemu g. škofu ljubljanskemu. Sklepali smo o preuredbi štatuta univerze za ta slučaj.

Iz knjižnice smo potegnili Tavčarjev «4000». Tam bi vsaj nekaj podobe dobili, kako bo razmerje vseučiliških profesorjev do nadrejene oblasti. Na Rešnjega telesa dan bodo dekani vseh 4 fakultet nosili baldahin, profesorji bodo vihteli kadilnice.

Dr. Mahnič bi se zgrozil, če bi te dni prišel v Ljubljano. «Slovenec» je postal glasilo ne morda freiburške univerze, ne bogvaruj, on je glasilo — slovenske univerze. Pod varstvom vseučiliškega sveta se vrše pod vodstvom klerikalnih dijakov shodi, ki jih uprizarjajo dekani.

Vendar smo vse premalo strogi. Ako bi bili strogi, bi se ne mogel zgoditi zločin, ki se je te dni izvršil na svetih tleh ljubljanske univerze. Šusteršičev duh, ki veje iz našega deželnega dvorca, se je ogorčenja kar zgrozil. Neki študent si je upal predlagati, naj se odpravi — bogoslovna fakulteta, ta vir čiste neskaljene znanosti! Ta fakulteta je mati vseh drugih in dekani posvetnih fakultet morajo bogoslovnemu dekanu vsak dan čevlje počistiti in oprati tla pred njegovo pisarno v znak, da je ona več kakor vse druge. No tega študenta smo že dali zapreti. Kaznovan bo, da si zapomni. Že med zborom ga je ukoril naš prevzvišeni sekretarius. Na tleh ljubljanske univerze se pod strogo kaznijo ne sme dvomiti o znanstvenem značaju teologije. Sploh ne bo več sprejet na univerzo, kdor si upa dvomiti, da je teologija prva med znanostmi.

Univerza ne sme pasti. Stavili smo jo pod varstvo rimskega papeža.

Med tem ko se stvar na univerzi veselo razvija v naš prid, imamo močne težave z limanjem NSSJSDSSLS-ardnega bloka. Ljudje so trmasti in nič nočejo poslušati našega vodja g. Peska, ki bi se rad znesel v tej obliki nad JDS, ki mu je prinesla nesrečo v Ptuju. Socialni demokrati se branijo iti na cesto z rožnim vencem, dasi jim SLS za to ponuja, da bosta g. Kocmur in dr. Korun smela prihodnje leto pomagati pri prenašanju banderov pri šenklavški procesiji. Kocmur bi še, a on zahteva preveč, on bi rad bil za tistega ministranta, ki bi imenom občine nosil zvonec ravno zraven škofa. Drugi pa se nekaj branijo in branijo. Tudi v NSS nočejo vsi prav ugrizniti. In vendar kako lepo bi bilo, če bi se mi imenovali pri prihodnji občinski volitvi NSSJSDSSLS! Ne vem zakaj ti «svobodomiselni» pomisleki. Ako dekani fakultet nosijo bandera, zakaj ne bi občinski svetniki napredovali za mežnarje?

Dr. N.

Od tega imamo pa škodo vsi, posebno oni, ki niso hoteli državi posoditi svojega razpoložljivega denarja, ki bi ostal dober in bi nosil lepe obresti, tako jim pa ostane denar, katerega vrednost bo zmanjšana.

Prav jim, privoščimo jim to, ampak radi tega bodo trpeli vsi, tudi oni, ki bi radi podpisali posojilo, pa jim razmere tega niso dopuščale.

V veliki zmoti so pa oni, ki so mislili, da bodo s svojo pasivno rezistenco, ali celo z očitnim nasprotovanjem onemogočili posojilo. Večji del posojila bo faktično podpisan, ostanek bodo pa podpisali denarni zavodi in 500 milijonov dinarjev bo skupaj. Železniška uprava naj pa napravi natančen seznam vseh onih, ki največ rabijo vagone, pa so ignorirali posojilo, namenjeno zboljšanju prometa. Ti «patrioti» ne rabijo vagonov, oni naj jih dobijo samo takrat, ko bodo vagoni — popolnoma prosti in ne bodo imeli kaj voziti.

Ta lekcija, ta odgovor države bi bil tako koristen, potreben in pravičen, da se železniška uprava gotovo že pripravlja na tak korak. Ti ljudje zaslužijo tak odgovor in upamo, da ga tudi dobijo, ker niso prestali preizkušnje, v kateri so se nahajali.

Višek sirovosti.

Sirovosti in neotesanosti je tudi v našem javnem življenju veliko več kot preveč, ampak dosedaj so vsaj narodni poslanci nastopali več ali manj dostojno, četudi včasih preostro.

Izjemo dela poslanec Brandner, ki hoče postati na vsak način «velik» in da to doseže, zlorablja poslansko imuniteto in blati neljube mu uradnike in ministre. V «Jugoslaviji» je napisal ta čudni parlamentarec tudi naslednji stavek: «Pribičević je policijot, ki je v stanu obesiti svojega lastnega očeta na najbolj prometni ulici v Beogradu, na Terazijah».

Res je, to je citat iz beograjskega «Balkana», ampak to Brandnerja čisto nič ne opravičuje, ker je imel dosti prilike spoznati ministra Pribičevića in napad v «Balkanu» je bil **anonimen,** Brandner pa kot narodni poslanec javno psuje kot kaka ulična baraba moža, ki mu ne sega niti do gležnjev v nobenem oziru.

Kdo je Svetozar Pribičević? Klerikalci in narodni socijalisti so tega moža, ki se ga lahko prišteva med najboljše in najpoštenejše Jugoslovane zato, ker je demokrat in celo eden od prvih voditeljev te od vseh destruktivnih elementov tako osovražene stranke. Pribičević je mož najlepše politične in osebne preteklosti, ki se mu niti najmanjša umazanost ne more očitati in ki tudi danes, navzlic veliki vlogi, ki jo igra v našem državnem življenju od postanka države, nima — nobenega premoženja.

Svetozar Pribičević ima še tri brate, ampak nobeden od njih ni v državni službi, četudi bi lahko prišli vsi trije na odlična mesta. Valerijan je poslanec — Brandnerjev kolega — drugače je pa arhimandrit v nekem samostanu. Milan je pustil kot polkovnik vojaško službo in je šel v ljudstvo, kjer dela noč in dan na utrjevanju misli narodnega edinstva, na organizaciji in prosvetljevanju kmetskega ljudstva in je — tudi poslanec — pravi vzor pravega narodnega zastopnika, od države pa ne zahteva in nima — ničesar. Enako je s tretjim bratom, Adamom, znanim iz zagrebškega veleizdajniškega procesa, ki ima tudi vse kvalifikacije za odlično mesto v državni službi, pa živi skromno v Zagrebu in urejuje kmetski list, radi katerega je bil svoječasno obtožen in obsojen — kot veleizdajalec.

Pribičevići so možje prepričanja, njih vodi v življenju in delu samo trdno prepričanje, da bo naša država velika in močna samo, ako bo enotna. Tega prepričanja so bili vsi štiri bratje vedno in takega prepričanja so tudi danes in zato, ker so vsi pošteni nima nobeden od njih od države ničesar, četudi zavzema eden od njih eno najodličnejših mest v državni upravi. In ravno na tega, na Svetozarja, vrže zastopnik koroških Slovencev — vsaj sam se Brandner vedno označa za takega — ulično blato, češ, zdaj si pa umazan...

Ne, Pribičevića Brandnerjevo blato ne zadene, ono pade nazaj na moža, ki se s svojim nekvalificiranim vedenjem onemogoča v parlamentu, ker eden od članov **vlade — minister Pribičević** — mora kot poštenjak odkloniti vsak, tudi najmanjši stik s človekom, ki operira v **strankarskem** boju s takim ordinarnim, ostudnim orožjem. Take sirovine ne spadajo niti na enesesarske shode, kaj še-le v parlament!

Najbolj žalostno pri tem je pa to, da nas tudi taki ljudje zastopajo v narodni skupščini, ljudje, ki živijo od same prazne fraze in se poslužujejo v pomanjkanju argumentov s praznim radikalizmom, osoljenim s sirovostjo in neotesanostjo.

Naša diplomacija.

Osrednemu vodstvu naše zunanje politike lahko zaupamo, ker ona se nahaja v rokah preizkušenega državnika Pašića, ki se lahko sklicuje na svoje lepe dosedanje uspehe. Ampak nekateri naši predstavniki v inozemstvu, po večini poulični «diplomati» delajo kaj čuden vtis in nič čudnega ni, ako zahtevajo demokrati parlamentarno kontrolo nad celokupno zunanjo politiko.

To kontrolo naj bi izvrševali zastopniki vseh strank, zastopanih v parlamentu, tudi onih opozicionalnih strank, ki ne oponirajo državi, temveč samo vladi. Takih strank, ki nasprotujejo celo državi, se seveda ne bi moglo pritegniti k temu, da bi dobile vpogled v celokupno zunanjo politiko države, ki mora ostati vendar zaupna stvar nad vsak dvom zanesljivih parlamentarcev, katerih patriotizem stoji izven vsakega dvoma, brez ozira na njihovo stališče proti vsakokratni vladi.

Tak zunanje-politični parlamentarni odbor bi moral n. pr. dati ravno sedaj — ukor našemu rimskemu poslaniku, ki si je dovolil dati nekemu italijanskemu žurnalistu izjave, ki jih naša javnost soglasno odklanja.

Pred vsem absolutno ne odgovarja resnici trditev našega rimskega poslanika, da je sovraštvo, ki ga «del našega naroda» (tako trdi poslanik) čuti proti Italiji posledica — avstrijske vzgoje! Naj le pride g. poslanik med nas in videl bo, da so prožeti resničnega sovraštva do Italije najbolj ravno oni, ki jim avstrijska politika nikdar ni bila simpatična in so Avstrijo sovražili kot svobodoljubni ljudje iz enakih vzrokov, iz katerih sedaj sovražijo Italijo: kot zatiralko našega naroda.

Naj naš rimski poslanik ne misli, da čutijo to sovraštvo do Italije samo Slovenci in Hrvati, Srbi pa ne! On dela s tem Srbom veliko krivico, ker oni ravno tako čutijo vse krivice, ki nam jih dela Italija, kot Slovenci in Hrvati. Ideja narodnega edinstva je danes že močno razvita in ako se ona še ni prijela našega diplomatičnega predstavnika v Rimu, to še vendar ne pomeni, da je ona tuja vzhodnemu delu našega naroda, kakor mu to podtika naš rimski poslanik. Zaokroževalna politika Italije, neizpraznitev tretje cone, zatvoritev meje uvoza iz Jugoslavije — vse to tangira Šumadinca enako kot Gorenjca, Bosanca, Dalmatinca itd.

Mi nimamo nobenih vzrokov delati Italijanom kakoršne si bodi komplimente, najmanj pa na račun našega narodnega edinstva. Zato bi bil zelo potreben parlamentarni odbor za zunanje zadeve, da bi našega rimskega poslanika poučil, da diplomati ne smejo hoditi pota, ki v narodu niso popularna, ker diplomati ne zastopajo sebe in svojega mišljenja, temveč narod, njegovo mišljenje, njegovo čustvovanje in stremljenje.

Rimski poslanik je dajal izjave, ki nasprotujejo mišljenju, čustvovanju in stremljenju našega celokupnega naroda in da se to ne bi ponavljalo, je potreben parlamentarni odbor za zunanje zadeve.

Italija nas hoče okrožiti!

Konferenca v Benetkah nam je vnovič pokazala, da je Italija v marsikaterem oziru naslednica nekdanje Avstrije — posebno v politiki, ki jo vodi nasproti nam. Italija vodi proti Jugoslaviji do pičice enako politiko, kakršno je vodila Avstrija proti Srbiji, vsa njena politika proti nam sestoja iz samih golih intrig in nesramnih izzivanj.

Nad vse rada bi nas Italija zaokrožila, kakor je svoječasno Anglija zaokrožila Nemčijo. Razlika je samo v tem, da je bila angleška politika velikopotezna in je bila tudi uspešna. Italija si bo pa v svoji politiki gotovo obžgala prste, četudi doseže nekako avstrijsko-madžarsko zvezo, ki bi stala pod njenim pokroviteljstvom.

Jugoslovani smo pravzaprav lahko ponosni, ko gledamo, kako zelo se nas Italija boji, kako išče ta velesila s kakimi štiridesetimi milijoni prebivalcev, zaveznkov — proti naši mladi državi! Italijane mora pač navdajati velik strah pred nami, sicer ne bi iskali zaveznikov proti nam celo — na Dunaju in v Budimpešti.

Naj le hodi Italija pota nekdanje Avstrije, ker ta pota vodijo v pogubo. Avstrija je vedno intrigirala proti mali Srbiji, vedno ji je škodovala kjerkoli in kadarkoli je le mogla, posebno rada je zapirala svoje meje uvozu živine iz Srbije, s pretvezo da razsajajo v Srbiji živinske bolezni, ali pa tudi brez vsake pretveze, ker Avstrija je bila velika in močna in je lahko delala kar je hotela.

Tudi Italija misli, da je velika in močna, morda si celo domišljuje, da je močnejša od nekdanje Avstrije. Seveda je to velika zmota in mi n. pr. čisto nič ne zavidamo Italiji njene velikosti in moči, ker vemo dobro, da je italijanski narod degeneriran do kosti, mi smo pa mlad, krepak narod, ki se nam obeta lepa bodočnost. Saj v tem je ravno ona velika razlika med našo državo in Italijo, da je naša zahodna soseda že vsa izčrpana in ne more več sama prehraniti svojih sinov, medtem ko imamo mi zemlje, takorekoč še nedotaknjene zemlje še vedno dovolj in da našim državljanom ne bo treba iskati kruha v tujini, ko se razmere količkaj uredijo.

Zato naj Italija le vodi svojo zaokroževalno politiko proti nam, naj le išče zaveznikov, naj zavlačuje izpraznitev tretje cone in naj zapira svoje meje naši živini! Vse to je delala včasih tudi Avstrija proti Srbiji in danes je ostal od te nekdanje mogočne Avstrije samo ubog ostanek, ki se bori s smrtjo.

Tudi Italija v boju z nami ne bo zmagovalka, o tem smo trdno prepričani. Ona se sama čuti slabo, ker sicer ne bi bila tako nervozna kot je in ne bi iskala zaveznikov v Avstriji in na Madžarskem. Mi bomo še veliko prestali radi njenih intrig, kakor je naša predhodnica Srbija veliko prestala od avstrijskih intrig, ampak čas hiti in prinaša naši državi novo generacijo, ki ne samo da bo degeneriranim Italijanom kos. Temveč jih bo visoko prekašala. In kakor je nekdanja mala Srbija dočakala svoj veliki dan, tako dočaka dan svoje zmage tudi mlada Jugoslavija, navzlic vsem italijanskim intrigan in vsej italijanski zaokroževalni politiki.

Ako se hočeta Avstrija in Madžarska udinjati Italiji in plesati po njenem taktu — svobodno jima, se bo vsaj spremenila znana prislovica «getrennt marschieren gemeinsam schlagen» v — gemeinsam geschlagen, ker obroč okolu nas še ni popoln in tudi — nikdar ne bo!

Dajmo odgovor!

Italijani so zaprli meje na uvoz živine iz Jugoslavije, češ, da so razširjene pri nas živinjske bolezni. V resnici, seveda, teh bolezni ni in one so samo plašč, s katerim je italijanska vlada zakrila svoj pravi namen: da ovira zboljšanje naše valute, ali pa da pritisne na nas, da bi odnehali v zadevi železniške zveze z Reko. Pretvezo je lahko najti, samo da se skrije pravi zahrbtni namen.

Mi pa bodimo previdni in pametni in ne pojdimo na laški lim. Ako je laški namen ovirati zboljšanje naše valute, potem odgovorimo z zaprtjem meje za uvoz ušive italijanske manufakture iz zdravstvenih ozirov, seveda! Mi vendar ne moremo trpeti, da bi se pri nas zaredile laške uši in stenice, ki nam jih pošiljajo Italijani v svoji manufakturi! Tu ima besedo ministrstvo narodnega zdravja in vsa naša javnost, ker to ni kar tako, puščati neoviran prihod laških uši in stenic na pašo v našo državo, posledice take lehkomiselnosti so lahko res dalekosežni in po toči zvoniti je vedno prepozno.

Upati je, da bo tozadevna naredba kmalu zagledala beli dan in da laške uši in stenice ne bodo več prihajale k nam na pašo.

Glede Reke pa tudi ni treba odnehati, ker mi brez železniškega prometa z Reko za silo že izhajamo, sicer smo pa na delu, da napravimo druge zveze z **našimi** pristanišči. Kaki dve leti bomo že še počakali in potem bomo zvezani z železnico z **našim** Splitom, z **našim** Kotorom in drugimi **našimi** pristanišči, Reka naj pa živi od zraka in italijanskega nacijonalizma.

Najprej evakuacija tretje cone, potem odhod italijanskega vojaštva z Reke in še-le potem, ko bo Reka res nekaka država, s katero se bo dalo govoriti v našem, t. j. poštenem jeziku potem še-le lahko začnejo voziti naši vlaki na reški kolodvor in eventualno tudi v reško luko.

Dokler se pa ti predpogoji ne izvršijo, nobene usluge niti Italiji, niti Reki! Italijani mislijo, da lahko pritiskajo na nas z zapiranjem meje za naše volove, kakor je svoječasno zapirala Avstrija svoje meje za srbske volove. Pa kakor so bili takrat srbski volovi vseeno zaklani, samo v drugih klavnicah, tako bodo tudi sedaj jugoslovanski volovi zaklani, samo morda v drugih klavnicah.

Reka pa ne dobi za odrezanje od našega železniškega omrežja nobenega ekvivalenta in živeti bo morala od zraka in od italijanskega nacionalizma — torej od hrane, po kateri se po navadi umre.

Le pogum in klin s klinom! Ako naši volovi niso zdravi, potem je italijanska manufaktura polna uši in stenic in ako Italijani ne marajo evakuirati tretje cone, ne bomo mi zvezali Reke z našim železniškim omrežjem. Ako hočejo Italijani na vsak način sitnariti kot kaka stara devica, pa naj sitnarijo — saj to ni taka umetnost, da je mi ne bi znali posnemati.

Ven z laško ušivo in stenično manufakturo!

Naši železniški vlaki pa tik pred Reko: stop!

Človek z lune.

Z lune pal je mlad možak,
Figeljfogelj, mlad junak,
in na shodu Nesese
deval je iz kože vse.

Na korupcijo prokleto,
na draginjo to presneto
se je spravil silno vnet
fant ta petindvajset let;

pa učil je «modrijan»,
v znanostih vseh «podkovan»
stare skušene ljudi,
ki da so neumni vsi —

sámo on vse dobro ve,
tudi to, da kriva je
zlu le JDS... Kako —
njemu pač «vseglih» je to.

A pri sebi prav sladko
si je mislil on tako:
«Dokler Pes'k bo 'banko 'mel,
me hudič ne bode vzel.

Sit sem zdaj — horuk, le dajmo,
demokrate razbijajmo!
Da efekt bi večji bil,
je še Brandner govoril.

Del publike pojedel je
nezrelosti z naslado vse,
požrl je «vic» še t'ko kosmat
in dal si «zrelosti» pečat...

Bračuni.

Naš «domači pesnik» se na drugem mestu bavi z gospodom Bračunom. Razlika med njim in Bračunom je zelo velika. Naš «domači pesnik» se namreč smeji, Bračun se pa jezi.

Bračunu se je v zelo kratkem času posrečilo, da si je pridobil izvestno ime v naši javnosti. Mož je namreč več ko samo sotrudnik «Jugoslavije», enesesar in v civilu profesor. **Mož je prototip.** Bračunov je v Sloveniji še nekaj. Mariborski eksemplar je pa posebno čist. Njegovi članki so čista fotografija njegove duše. Iz njih seva popolno nepoznanje raznih političnih razmer, globoka toda navdušena nevednost, zagrizena jeza na vse, razen na zabavljače. Krepak zabavljaški zalet, in pa brezmejna — naivnost. Bračuni verujejo, da ima eneses — idejo!

Zato ni nič čudnega, pravim, da se mariborski profesor Bračun večkrat na teden podela v svoj ljubljanski list, da se v njem jezi sedaj nad «Pondeljkom», ki ga je citiral, sedaj nad imenovanjem prof. Voglarja, sedaj nad čim drugim. Bračunov je mnogo, premnogo.

Ravno tako pa tudi ni nič čudnega, da je naš «domači pesnik» primerjal Bračunove članke s kopunovim petjem. Kopun je, kakor znano, v tem oziru ne-

sposoben in — tudi ne zna peti... In tako bo še nadalje Bračun, sin Kajtimara, boj krvavi nekaj časa bil za svojo vero...

Novemu pesniku v ‚Jugoslaviji' v pozdrav.

Nov pesnik stopil je na plan,
talent spet nov je izkopan:
zapel je znanec naš Bračun
prekrasno, kot na streh' kopun.*

Pozdravljen bodi tisočkrat,
premili nam stanovski brat!
Le to od tebe ni lepo,
da koj prijel s' me za nho.

Nad verzov mojih slabe «špice»
takoj izpuštil si puščice...
žvalil bom nate krivdo vso,
če me v penz'jon postavijo.

Al' čudno vendar se mi zdi,
zakaj te neki t'ko boli,
če moja «špica» ne zadene...
Zakaj uničit hočeš mene?

Ti učenjak si — vem jaz to —
kot pesnik pa si mlad še z'lo.
Če hočeš uveljav't' se brat,
spočetka koj ne smeš — za vrat!

Lej ga — Lej ga.

*Naj čitateji oprostijo, da sem že večkrat rabil rimo Bračun—kopun! Nisem mogel najti druge primernejše.

Zapiski.

S poglavjem o varčevanju se peča «Slovenec» in pravi, da mora priti nova vlada, strogo parlamentarna in podprta od večine ljudstva, ki bo mogla uspešno izvrševati veliko in potrebno delo pravega varčevanja. Res, varčevati je treba in sedanja vlada, ki je parlamentarna in ima večino ljudstva za sabo, je tudi začela pametno gospodariti, tako, da bomo najbrže že v prihodnjem proračunskem letu dosegli proračunsko ravnotežje. Klerikalci, seveda, mislijo, da bi samo oni znali varčevati, ampak oni so že bili na vladi in znano je dobro, kako se je pod njihovo vlado «varčevalo» — tako, da smo se šele sedaj približali normalnim razmeram ravnotežja v proračunu in je upati, da ta cilj tudi dosežemo v prihodnjem proračunskem letu.

Nunske šole so klerikalcem posebno pri srcu. «Slovenec» očita vladi ustanovitev ženskega učiteljišča v Mariboru, kjer že imajo nune tako učiteljišče, ki državo nič ne stane. Je že res, da nunsko učiteljišče državo nič ne stane, ampak država tudi ne potrebuje učiteljic z nunsko vzgojo in zato je bila ustanovitev državnega ženskega učiteljišča potrebna.

Razno.

—**Kraljev povratek.** Danes zvečer odpotuje kralj z ministrskim predsednikom Pašićem iz Pariza in pride v Beograd pojutrišnjem.

— *Umesten ukrep.* Prosvetni minister je zabranil otvoritev italijanske šole na otoku Krku, ker Italijani nočejo odpreti naših šol v Istri. Pri tej priliki bi spomnili vlado na čudno dejstvo, da slovenske šole na Koroškem še sedaj niso otvorjene, medtem ko mi še preveč skrbimo za nemško šolstvo na našem ozemlju.

— *Za stradajočo Rusijo.* Savez jugoslov. sokolstva se je obrnil z lepim oklicem na jugoslov. sokolstvo, da zbira prispevke za stradajoče ruske brate. Upamo, da stori sokolstvo svojo slovansko in človeško dolžnost in da bo pridno nabiralo prispevke. Vse Jugoslovane pozivamo, da se odzovejo pozivu in prispevajo po svojih močeh, da se ublaži velikanska beda, ki je zavladala v veliki slovanski Rusiji, v kateri bomo imeli v bodočnosti najmočnejšo oporo, kakor smo jo imeli tudi v preteklosti.

— *Znižanje števila praznikov.* Končno se je vendar začelo misliti pri nas na znižanje števila različnih verskih praznikov, ki so v naši državi, v kateri je toliko ver, že prava nadloga, vsekakor pa ovira za delo. Tudi državni prazniki naj bi se reducirali na najpotrebnejši minimum: Kraljev rojstni dan, dan ujedinjenja in Vidovdan. Z večnim praznovanjem ne pridemo daleč, boljše bi bilo, ko bi se več delalo.

— *Mistifikacija.* V dobri veri, da so trditve resnične, smo priobčili v zadnji številki beležko o trgovcu Moskoviču, ki se mu očitajo razne reči. Od druge, popolnoma zanesljive strani se nam pa poroča, da so vse trditve neresnične, da se g. Moskoviču ne more v narodnem oziru nič očitati in da je tudi umetniku, ki pri njemu stanuje, povišal stanarino (umetnik je podnajemnik) samo v toliki izmeri, v kakršni je bila tudi njemu povišana najemnina. Nikakor pa ni vzel iz podnajemnikove sobe oprave in se je samo obrnil na kompetentni stanovanjski urad, da uredi vprašanje najemnine. — Kakor se vidi, si je nekdo dovolil mistificirati naš list in za bodočnost velja pri nas pravilo: take čisto osebne zadeve se morejo obravnavati v našem listu samo v rubriki «Poslano» s polnim podpisom. Na ta način se izognemo vsaki novi mistifikaciji.

Nudim brezobvezno
Ciril-Metodove vžigalice
„DRAVA"-VŽIGALICE
družbe sv. Cirila in Metoda
Zaloga pri Iv. Perdanu v Ljubljani
VAJI POLOŽIDAJE DOMUNA ALTAR
Te vžigalice
so v prid družbi sv. Cirila in Metoda
v LJUBLJANI.
Cena povsem konkurenčna. Pri nakupu vžigalic zahtevajte moj cenik. 1621
J. Perdan, Ljubljana.

POLNOGUMIJASTI OBROČI ZA TOVORNE AVTOMOBILE
PNEVMATIKA ZA KOLESA IN AVTOMOBILE
KOLESA
AVTOMOBILI
NAJCENEJE
J. GOREC
LJUBLJANA
GOSPOSVETSKA C. 14

Trgovina
O. Bernatovič
Mestni trg 5—6
Največja izbera najnovejših, najfinejših in najcenejših
oblek za gospode, dame in otroke.
V zalogi tudi moški klobuki in kožuhovina.

Oblastveni koncesijonirani informačni zavod
Drago Beseljak, Ljubljana,
Cankarjevo nabrežje št. 5
dobavlja vse kreditne in privatne informacije v tu- in inozemstvu. V abonnementu ter posamezno, cene zmerne.

„JADRAN" d. z o. z. LJUBLJANA
DUNAJSKA CESTA 9
priporoča:
kolonijalno in špecerijsko blago ter žitne pridelke.
Točna in solidna postrežba.

Največja zaloga klavirjev in pianinov v Ljubljani
Tvrdka J. Doleno, Ljubljana, Hilšerjeva ulica 5, priporoča v nakup najboljše instrumente prvovrstnih tovaren po solidnih in zmernih cenah.

Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani
prodaja iz slovenskih premogovnikov
velenjski, šentjanški
in trboveljski premog
vseh kakovosti, cele vagone po originalnih cenah premogovnikov
za domačo vporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava
prima čehoslov. in angleški koks za livarne in domačo vporabo, kovaški in črni premog.
Naslov: PROMETNI ZAVOD ZA PREMOG, d. d. v LJUBLJANI, Nunska ulica štev. 19.

Jadranska banka — Beograd.
Podružnice:
Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Sarajevo, Split, Sibenik, Zagreb.
Wien, Opatija, Trst, Zadar, New-York, Frank Sakser, State Bank.
Prevzema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji. Prevzema in izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.
Poslovne zveze z vsemi večjimi mesti v tuzemstvu in inozemstvu.

Odgovorni urednik: Milan Plut.

Tiska Delniška tiskarna, d. d. v Ljubljani.